

A Kúria a dr. Kovács Beáta Anna ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Kovács Ágnes jogtanácsos által képviselt alperes ellen felmentés jogellenességének megállapítása iránt a Szegedi Munkaügyi Bíróságnál 2.M.392/2012. szám alatt megindított és másodfokon a Szegedi Törvényszék 2.Mf.22.406/2012/4. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen a felperes és az alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2014. május 28. napján megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

A Kúria a Szegedi Törvényszék 2.Mf.22.406/2012/4. számú ítéletének az elsőfokú bíróság ítéletét a felperesnek járó illetményről szóló rendelkezését megváltoztató, továbbá az alperest 3.645.600 forint átalány kártérítés megfizetésére kötelező, az alperest 100.000 forint másodfokú eljárási költségben marasztaló rendelkezéseit hatályon kívül helyezi. A felperesnek járó illetmény tekintetében a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja. Az átalánykártérítés tekintetében a felperes keresetét elutasítja.

A másodfokú bíróság ítéletének a továbbfoglalkoztatás tekintetében meghozott rendelkezését hatályában fenntartja, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyó részét nem érinti.

Megállapítja, hogy a felperes kormánytisztviselői jogviszonya 2014. május 28-án szűnt meg.

A másodfokú és a felülvizsgálati részköltségeiket a felek maguk viselik.

A másodfokú és a felülvizsgálati eljárás részilletéke az államot terheli.

A hatályon kívül helyezett rész tekintetében a felek a felülvizsgálati eljárási költségét egyenként 100.000 (egyszázezer) forintban, a felülvizsgálati eljárás illetékét 70.000 (hetvenezer) forintban állapítja meg.

I n d o k o l á s

A felperes, aki az alperesnél kormánytisztviselőként állt jogviszonyban, keresetet indított az alperes 2011. május 9-én kelt, a jogviszonyát indokolás nélküli felmentéssel megszüntető intézkedése miatt. Arra hivatkozott, hogy 2011. május 21-én a felmentés kézhezvételekor keresőképtelen volt. Emiatt a 2010. évi LVIII. tv. (Ktjv.) 62. § (1) bekezdés alapján eredeti munkakörében való továbbfoglalkoztatását kérte.

További érvelése szerint az alperes rendeltetésellenesen járt el, mert az Alkotmánybíróság 8/2011. (II.18.) AB határozata - amely a Ktjv. 8. § (1) bekezdését 2011. május 31-ével megsemmisítette - ismeretében e jogszabály alkalmazásával szüntette meg a jogviszonyát (az ügyben alkalmazandó 1992. évi XXII. tv. - régi Mt. 4. §). Az Alkotmánybíróság határozatából kitűnik, hogy az ügyben még irányadó Alkotmány számos rendelkezése sérült a Ktjv. 8. § (1)

bekezdés megalkotásával. A felperes megítélése szerint az ügyben irányadó és alkalmazandó a 34/2012. (VII.17.) AB határozat is. A jogviszonyának helyreállítása mellett elmaradt járandósága megfizetését is igényelte.

A Szegedi Munkaügyi Bíróság a 2.M.392/2012/5. számú ítéletével megállapította a felmentés jogellenességét, a felperes kormányzati tisztviselői jogviszonyát helyreállította, az alperest a felperes eredeti munkakörében való továbbfoglalkoztatására kötelezte. Havi 151.900 forint illetmény figyelembevételével kötelezte az elmaradt illetménynek az ítélet jogerőre emelkedéséig járó összegében, cafeteria juttatásban, kamatban és perköltségben.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes jogviszonyának megszüntetése az uniós jogba ütközik [Alapjogi Charta, Módosított Európai Szociális Charta 24. cikke, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény - Egyezmény - 6. cikk (1) bekezdése].

Az elsőfokú bíróság az MK. 95. számú állásfoglalásban foglaltak alapulvételével arra is következtetett, hogy az alperes az Mt. 4. §-ába ütközően rendeltetésellenesen járt el. Az indokolás nélküli felmentéssel szemben a bírósághoz fordulás nem lehet érdemi, a bíróság számára szűk kivételtől eltekintve csak a formális vizsgálat áll rendelkezésre.

A munkaügyi bíróság megítélése szerint az alperes eljárása azért rendeltetésellenes, mert olyan jogszabályt alkalmazott, amelyről tudta, hogy alkotmány sértő.

Az Mt. 90. § (1) bekezdés a) pontja, a Ktv. 2012. február 29-éig hatályban volt 2. § (1) bekezdése és az ugyancsak ezen időpontig hatályos 1992. évi XXIII. tv. (Ktv.) 71. § (2) bekezdés a) pontja alapján a felmentés felmentési védelembe is ütközött. A védelem az irányadó bírói gyakorlat szerint a keresőképtelen munkavállalót illeti meg, annak nincs jelentősége, hogy a betegség miatt keresőképtelen személy mikor fordult orvoshoz, ha az állapota kezdő időpontja megállapítható. A felperes háziorvosa a felperes betegségét, azaz keresőképtelenségét igazolta, mégpedig oly módon, hogy a felmentés kézhezvételekor ez az állapota már fennállt.

Az ügyben még alkalmazandó Ktv. 60. § (1) bekezdés a) pontja alapján a munkaügyi bíróság a jogviszonyt helyreállította és az alperest a felperes továbbfoglalkoztatására kötelezte. Figyelembe vette, hogy az alperesnek a Ktv. 60. §-a alapján nincs törvényes lehetősége arra, hogy a visszahelyezés mellőzését kérje.

Az összegszerűség megállapításánál az elsőfokú bíróság értékelte, hogy a felperes a kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget, ezért az elmaradt jövedelem 50 %-ának megfizetésére kötelezte az alperest.

Az elsőfokú ítélet ellen mindkét fél fellebbezést nyújtott be.

A felperes előadta, hogy az alperes nem kérte kármegosztás alkalmazását, másrészt az elsőfokú bíróság a Pp. 353. § (4) bekezdés megsértésével mellőzte annak megállapítását, hogy az alperes intézkedése az Mt. 90. § (1) bekezdésébe ütközik. A

felperest továbbá az ítélezési gyakorlat szerint kárenyhítési kötelezettség nem terhelte. Emiatt az elmaradt illetményét havi 303.800 forint alapulvételével kérte meghatározni, egyebekben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

Az alperes fellebbezése az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatására és a kereset teljes elutasítására irányult.

Vitatta az uniós jog megsértését, illetve a Szociális Charta 24. cikkének alkalmazására irányuló kötelezettségét. Álláspontja szerint eljárása nem volt rendeltetésellenes és nem ütközött a felmentési védelem szabályába, mert a felperes a felmentés átvételekor nem közölte, hogy keresőképtelen.

A Szegedi Törvényszék a 2.Mf.22.406/2012/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, az elmaradt illetményél figyelembe vehető összeget 202.533 forintra felemelte. Az elsőfokú ítélet továbbfoglalkoztatásra kötelező rendelkezését megváltoztatta, e körben a keresetet elutasította, az alperest 12 havi átalánykártérítés megfizetésére kötelezte, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

Az elsőfokú bíróság ítéletéből mellőzte a Szociális Charta 24. cikkére utalást, egyebekben a felmentés uniós jogba ütközését megállapította.

A rendeltetésellenes joggyakorlás megvalósulását a 8/2011. (II.18.) AB határozat indokolása egyes részeivel alátámasztva találta igazoltnak.

A felperes bizonyította, hogy 2011. május 10-én a háziorvosánál a betegségét bejelentette, az ő iránymutatása alapján 2011. május 12-én nála személyesen jelentkezett, ekkor 2011. május 9-étől kezdődően visszamenőlegesen táppénzes állományba vette. Az alperes nem vitatta, hogy 2011. május 9-én és 10-én a felperes tanulmányi szabadságon volt. Nincs továbbá bizonyíték arról, hogy a felmentés kézhezvételekor a felperes az alperest nem tájékoztatta a keresőképtelenségéről. E körben a másodfokú bíróság nem találta indokoltnak az elsőfokú bíróság indokolásának felülmérlegelését.

A másodfokú bíróság utalva a 2012. évi V. tv. 3. § (5) bekezdésére a jogkövetkezmények tekintetében a 2011. évi CXCV. tv. (Kttv.) 193. § (1) bekezdés a) pontját, a (2) bekezdés b) és d) pontját alkalmazta. A 12 havi kárátalányról szóló döntését a Kttv. 193. § (4) bekezdésével, a felperes életkorával és elnehezült munkaerőpiaci helyzetével indokolta.

A Kttv. 193. § (3) bekezdése alapján megállapította, hogy a felperes a kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget, ezért a másodfokú bíróság az ítélete indokolása 7. oldal 5. bekezdésében 70 - 30 %, a 11. oldal 1. bekezdésében 2/3 - 1/3 arányú kármegosztásról rendelkezett az alperesre terhesebben.

A jogerős ítélet ellen mindkét fél felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, valamint felülvizsgálati ellenkérelmeiket is előterjesztették.

A felperes a másodfokú bíróság ítéletét az elmaradt illetmény és kamatai tekintetében sérelmezte, egyebekben annak hatályában

fenntartását kérte. Másodlagos kérelme a támadott ítélet hatályon kívül helyezésére, és a törvényszék új eljárásra utasítására irányult.

A kárenyhítési kötelezettség tekintetében a másodfokú bíróság döntésének önellentmondó voltát sérelmezte azzal, hogy a 30 % nem egyenlő az 1/3 résszel.

Az alperes fellebbezési kérelme nem tartalmazta a felperes kárenyhítési kötelezettsége elmulasztására hivatkozást, ezért a jogerős ítélet a Pp. 213. § (2) és (3) bekezdésébe és a 3. § (2) bekezdésébe ütközik. Törvénysértő továbbá a kárenyhítési kötelezettségre való hivatkozás is (EBH.2003.969.). A másodfokú bíróság törvénysértően mellőzte a fellebbezésének a részítélet meghozatalára vonatkozó érvelése elbírálását.

A másodfokú bíróság bizonyíték nélkül mellőzte a felperes visszahelyezését, erre vonatkozóan álláspontja szerint a felülvizsgálati eljárásban figyelembe vehető okiratokat csatolt. Az alperes továbbá a fellebbezése kiegészítésében - jogsértően - hivatkozott először arra, hogy a felperes munkakörét már betöltötték. A másodfokú bíróság továbbá elmulasztotta a fellebbezés-kiegészítés szabályszerű kézbesítését, ezért a felperesnek nem volt lehetősége az érdemi nyilatkozattételre.

A felperes álláspontja szerint a Kttv. 193. § (2) bekezdés b) és d) pontja csak a munkáltató kérelmére alkalmazható. Az alperes ilyen kérelmet nem nyújtott be, illetve bizonyítékait sem terjesztette elő.

Az alperes felülvizsgálati kérelme elsődlegesen a másodfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésére, az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatására és a keresetet elutasító határozat meghozatalára irányult. Másodlagosan a bíróságok új eljárásra utasítását kérte.

Álláspontja szerint a felmentés közlésekor hatályos Ktjv. 8. § (1) bekezdését jogszerűen, rendeltetésszerűen alkalmazta. Eljárása nem ütközött az uniós jogba és nem sértette a bírósághoz fordulás jogát sem.

A felperes a felmentés közlésekor a hivatalban volt és dolgozott, az átvételt követően fordult orvoshoz, elmulasztotta a keresőképtelenségének bejelentését.

Az alperes megítélése szerint az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták az Alkotmánybíróság 34/2012. (VII.17.) AB határozatát, továbbá azt, hogy a felperes kárátalány iránti igényt nem terjesztett elő.

A felperes és az alperes felülvizsgálati kérelme részben alapos.

A Kúria a felülvizsgálati kérelem tárgyalását az Európai Unió Bíróságánál kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárás miatt felfüggesztette, majd e bíróság C-332/13. számú döntését követően az eljárást az Mfv.I.10.088/2014. számon folytatta.

A Ktv. 71. § (2) bekezdés szerint az ügyben alkalmazandó Mt. 90. § (1) bekezdés a) pontban meghatározott védelem a felperest a felmondás közlésének időpontjában fennálló betegség miatti

keresőképtelensége esetén illette meg. A rendelkezésre álló adatok, különösen az alperes által nem vitatott tartalmú írásbeli háziiorvosi közlés szerint a felperes betegsége a háziiorvos előtt 2011. május 10-étől ismert volt. Az ő utasítása szerint a felperes gyógyszert szedett, majd 2011. május 12-én a rendelőben jelentkezett, ahol vizsgálatot követően a háziiorvos elintézte „az adminisztrációs részét a betegségének”. A betegség miatti keresőképtelen állományba vételről – ami orvosi szakkérdés – tehát a felperes az alperest 2011. május 11-én a felmentés közlésekor nem tájékoztathatta, következésképpen az együttműködési kötelezettség megsértése a terhére nem állapítható meg, e körben az alperes felülvizsgálati érvelése nem megalapozott.

Az Európai Unió Bíróságának C-332/13. számú ügyben meghozott határozata alapján a kormánytisztviselők indokolás nélküli felmentésével kapcsolatos jogkérdés nem tartozik az uniós jog alkalmazási körébe, mivel a Ktjv. megalkotásával Magyarország nem az Unió jogát hajtotta végre. Ezért a másodfokú bíróságnak az uniós jog kötelező alkalmazásáról szóló okfejtése (8. oldal 1-2. bekezdés) téves.

Az Alkotmánybíróság a 8/2011. (II.18.) AB határozatában jogszabály [Ktjv. 8. § (1) bekezdés b) pont] alkotmányellenességét vizsgálta, a jogellenességet megállapítva azt a jövőre nézve (2011. május 31-ei hatállyal) megsemmisítette. Az Alkotmánybíróság tehát az Országgyűlés által alkotott törvény rendelkezését minősítette alkotmányellenesnek. Az Alkotmánybíróság a 34/2012. (VII.17.) AB határozatában, amelyet bírói kezdeményezések tárgyában hozott meg, megállapította, hogy a Ktjv. (e jogszabályt Ktjt-nek nevezve) 8. § (1) bekezdés b) pontjának alkotmányellenességét az Alkotmány olyan rendelkezései alapján állapította meg, amelyeket az Alaptörvény tartalmilag azonosan foglal magában, ezért az Alaptörvény-ellenesség vizsgálata szükségtelen, másrészt kimondta, hogy 2011. május 31-e előtt a megsemmisített jogszabályt alkalmazni kell: „A pro futuro megsemmisítés azonban az alaptörvény-ellenes jogszabály határozott idejű alkalmazás lehetőségével és egyben kötelezettségével jár mindenki számára”.

Az alperes a felülvizsgálati kérelmében helyesen hivatkozott arra, hogy a másodfokú bíróság az Alkotmánybíróság 34/2012. (VII.17.) AB határozatát figyelmen kívül hagyta. A határozat azt tartalmazza, hogy a bíróságoknak arra van joguk, hogy a perben önállóan értékeljék azt a tényt, hogy a felmentés közlésekor a 8/2011. (II.18.) AB határozatot már kihirdették. A jogerős ítélet azt tartalmazza, hogy a jövőre nézve megsemmisített, de a közléskor még hatályos jogszabály alkalmazása, vagyis az alperes részéről a jog gyakorlása önmagában rendeltetésellenességet alapoz meg [Mt. 4. § (1) bekezdés]. Az Alkotmánybíróság határozatának szövegezéséből: „tény önálló értékelése” nem vonható le következtetés arról, hogy az alperes eljárása rendeltetésellenes.

Az MK. 95. számú állásfoglalás IV. pontja szerint a rendeltetésellenesség akkor állapítható meg, ha a körülmények arra

mutatnak, hogy a jog gyakorlása az . 4. § (2) bekezdésben megjelölt, nem taxatív felsorolásnak minősülő jogellenes célok elérésére irányult. Az állásfoglalás indoklásából megállapíthatóan azonban a rendeltetésellenességet megalapozó tényeket (pl. azt, hogy az alperes célja a felperes érdekérvényesítési lehetőségének korlátozása volt) bizonyítani kell. Ezért a másodfokú bíróság - további bizonyítás lefolytatása nélkül - megalapozatlanul jutott arra a következtetésre, hogy az alperes önmagában az Alkotmánybíróság határozatai szerint alkalmazandó jogszabály alapján eljárva megsértette a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét [Pp. 206. § (1) bekezdés].

A kifejtettek miatt a felperes kormánytisztviselői jogviszonyának felmentéssel történt megszüntetése az intézkedés közlése időpontjára tekintettel irányadó Ktv. 71. § (2) bekezdés b) pont szerint alkalmazandó Mt. 90. § (1) bekezdés a) pontjába ütközés miatt jogellenes.

Az elsőfokú ítélet meghozatalakor (2012. október 25.) hatályos 2012. évi V. törvény 3. § (5) bekezdés szerint a jogkövetkezmények tekintetében folyamatban lévő ügyben alkalmazni kell a Kttv. 193. és 194. §-ait.

A Kttv. 193. § (2) bekezdés szerint a munkáltató kérelmére a bíróság mellőzi a kormánytisztviselő eredeti munkakörbe visszahelyezését, feltéve, ha a kormánytisztviselő továbbfoglalkoztatása a munkáltatótól nem várható el.

A Kttv. 193. §-ának (2) bekezdése az ilyennek minősülő körülményeket nem taxatív felsorolással tartalmazza. E jogszabályokat tehát a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságtól eltérően helyesen tekintette irányadónak.

A Pp. 247. § (1) bekezdés második mondata szerint a másodfokú eljárásban nem minősül keresetváltoztatásnak ha a fél az érvényesített jog megváltoztatása nélkül annak megalapozására újabb tényeket hoz fel, vagy a felhozottakat kiigazítja, ha ennek a Pp. 235. § (1) bekezdés alapján helye van. Az alperes 3. sorszámu ellenkérelmében a felperes keresetének teljes elutasítását kérte, ezt a 2.M.392/2012/5. számú jegyzőkönyv szerint fenntartotta. A fellebbező alperes a 2013. január 22-ei beadványában a fellebbezése jogi indokolásaként hivatkozott a Kttv. 193. és 194. §-ainak folyamatban lévő ügyben való alkalmazására. Ezzel összefüggésben előadta, hogy a felperes munkakörét „az eltelt idő óta betöltötték, és a szervnél nincs üres álláshely”.

Az alperes említett beadványában foglaltakat a felperes a 2013. február 26-án megtartott fellebbezési tárgyaláson - az iratismertetést követően - nem vitatta, és nem nyilatkozott arról sem, hogy az alperes az állítását nem bizonyította. Ezért a felülvizsgálati kérelmében már nem hivatkozhat az alperesnek az üres álláshellyel, illetve ennek hiányával kapcsolatos bizonyítási kötelezettsége elmulasztására [Pp. 270. § (1) bekezdés, 275. § (1) bekezdés, EBH.2002.653.].

Az iratokból megállapíthatóan a felperes jogi képviselője az

alperes említett 3. sorszámú beadványát valóban 2013. február 28-án vette át, azonban az összes irat ismertetését követően nyilatkozott a tárgyaláson (2.Mf.22.406/2012/4. számú jegyzőkönyv 2. oldal). Ezért a 3. sorszámú irat késedelmes kézbesítése az irat ismertetésére tekintettel nem minősül a felperes érdemi nyilatkozat megtételére vonatkozó joga megsértéseként [Pp. 246. § (2) bekezdés].

A felülvizsgálati eljárásban bizonyítás lefolytatásának nincs helye, ezért a Kúria a felperes által erre a kérdésre vonatkozóan csatolt iratokat nem vehette figyelembe [Pp. 275. § (1) bekezdés].

A kifejtettek miatt a másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül változtatta meg az elsőfokú bíróságnak a felperes továbbfoglalkoztatását elrendelő döntését.

Az alperes a felülvizsgálati kérelmében megalapozottan hivatkozott arra, hogy a felperes a visszahelyezése mellőzése esetén nem terjesztett elő kérelmet a Kttv. 193. § (4) bekezdésében lévő 2-12 havi illetmény megfizetésére. Ezért erről a másodfokú bíróság a felperes fellebbezésének körén túlterjeszkedve, a Pp. 215. §-ába ütközően döntött [Pp. 239. §]. Mindezek alapján a felperes kormányzati szolgálati jogviszonya - arra figyelemmel, hogy az alperes a felülvizsgálati kérelmében a jogalapot is vitatta, a Kttv. 193. § (4) bekezdés második mondata alapján a Kúria határozata meghozatalának napján szűnik meg.

A Kttv. 193. § (3) bekezdés alapján a felperesnek járó illetmény összegét a felek a jegyzőkönyvben rögzítettek szerint egyezően, havi 303.800 forintban jelölték meg.

Az elsőfokú bíróság a felperes illetményét 50 - 50 %-os kármegosztást alkalmazva határozta meg az ítélete rendelkező részében, azonban a lejárt összeget a döntés nem tartalmazza. A másodfokú bíróság ettől eltérő kármegosztás alkalmazásával, az ítélet rendelkező részében 202.533 forint „figyelembe vételéről” döntött, amely összeg számszakilag nem felel meg a felperes illetménye 2/3-ának, sem pedig 30 %-ának, továbbá a másodfokú bíróság sem rögzítette a felperest megillető lejárt összeget. Ezért a jogerős ítélet az elmaradt illetmény tekintetében hiányos és önellentmondó, tehát jogszabálysértő [Pp. 215. §, 221. § (1) bekezdés].

A felperes helyesen hivatkozott arra, hogy az alperes a Kttv. 193. § (3) bekezdésben lévő (speciális szabály) szerinti kármegosztás alkalmazását nem kérte, ezért a bíróságok erről a Pp. 215. § megsértésével határoztak.

A kifejtettek miatt a Kúria a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján a Szegedi Törvényszék 2.Mf.22.406/2012/4. számú ítéletének az elsőfokú bíróság ítéletét a felperesnek járó illetményről szóló rendelkezését megváltoztató, továbbá az alperest 3.645.600 forint átalány kártérítés megfizetésére kötelező, az alperest 100.000 forint másodfokú eljárási költségben marasztaló rendelkezéseit hatályon kívül helyezte. A felperesnek járó illetmény tekintetében a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára

utasította. Az átalánykártérítés tekintetében a felperes keresetét elutasította.

A Kúria a másodfokú bíróság ítéletének a továbbfoglalkoztatás tekintetében meghozott rendelkezését hatályában fenntartotta [Pp. 275. § (3) bekezdés], egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyó részét nem érintette [Pp. 275. § (2) bekezdés]. Megállapította, hogy a felperes kormánytisztviselői jogviszonya 2014. május 28-án szűnt meg.

A részítélet tekintetében a pervesztesség-pernyertesség aránya között nincs számottevő különbség, ezért a másodfokú és a felülvizsgálati részköltségeiket a felek maguk viselik [Pp. 81. § (1) bekezdés].

A másodfokú és a felülvizsgálati eljárás részilletéke az államot terhelő [felperes munkavállalói költségkedvezménye, alperes személyes illetékmentessége; Itv. 5. § (1) bekezdés c) pont, 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdés, 14. §].

A hatályon kívül helyezett rész tekintetében a Kúria a részilletéket és a felek részköltségét csupán megállapította [Pp. 275. § (5) bekezdés].

Budapest, 2014. május 28.

Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, előadó bíró,
Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Hajdu Edit s.k.
bíró
A kiadmány hitelélül: Nné tisztviselő